

Algemeene Nederlandsche
Zuivelbond
(F. N. Z.)

VERSLAG
1944.

Versie 2011-06-24

Toelichting 25-12-2007

Deze '*heruitgave*' van het FNZ. Jaarverslag van 1944 – de eerste van na WO II – is afkomstig uit een gecombineerde uitgave, met het jaarverslag over 1945. Het is mij niet duidelijk of dit de enige in druk verschenen en onder de leden verspreide uitgave is. Zo ja, dan zal papierschaarste de voornaamste reden zijn geweest. De beide jaarverslagen 1944 en 1945 geven – een klein beetje - inzicht in de problemen die de (coöperatieve) zuivelindustrie in deze verslag-periode hebben gehad, maar vooral over de problemen waar men bij het uitkomen nog steeds mee zat. Schaarste, schaarste en nog eens schaarste! Alles waar de zuivelfabrieken om zaten te springen, glaswerk, machines, bouwmaterialen, perkamentpapier, chemicaliën, noem het maar op, er was nog bijna niets leverbaar.

Over de oorlogshandelingen en de geleden schade erg weinig in beide verslagen.

Het is de bedoeling van www.zuivelhistorienederland.nl om daar in een afzonderlijke 'knipselmap' binnenkort iets meer aandacht aan te besteden. Te beginnen met de april-mei staking van 1943 – de zg. melkstaking.

Hierbij hebben wij het genoegen, den Leden van den Algemeenen Nederlandschen Zuivelbond (F. N. Z.) het **V E R S L A G over het jaar 1944** aan te bieden.

Het Bestuur:

H. K. KOSTER, *Voorzitter.*
U. KOOISTRA, *Vice-Voorzitter.*
J. ANDREAE.
J. C. VAN BEEK.
Jm. BLAAUBOER Kz.
Prof. Ir. B. VAN DER BURG.
L. DEKKER.
A: VAN HOUWELING.
JOH. LANGERAAP*
K. VAN DER LENDE.
JAC. REMMEN.
Y. Th. TERWISSCHA VAN SCHELTINGA.
J. VELDSTRA.
J. J. VISSER.
R. VISSER.
J. M. VOS **
J. N. WASSENAAR.

*) Overleden op 7 Januari 1945

**) Overleden op 1 Mei 1945.

GEWONE LEDEN.

Bond van Coöperatieve Zuivelfabrieken in Drenthe, Assen;
Bond van Coöperatieve Zuivelfabrieken in Friesland, Leeuwarden;
Bond van op coöperatieven grondslag werkende zuivelfabrieken in Noord-Holland, Alkmaar;
Bond van Zuivelfabrieken in de provincie Groningen, Groningen;
Brabantsche Zuivelbond, Breda;
Geldersch-Overijsselsche Bond van Coöperatieve Zuivelfabrieken, Zutphen;
Zuid-Hollandsche Zuivelbond, Dordrecht;
Zuid-Nederlandsche Zuivelbond, Roermond.

Het aantal der gewone leden bleef in het verslagjaar gelijk.

BUITENGEWONE LEDEN.

Het aantal buitengewone leden-personen bleef gelijk. Het aantal leden-vereeningen nam met één toe, door de toetreding van de Coöp. Stremsele Kleursel-fabriek te Leeuwarden.

De volledige naamlijst van buitengewone leden wordt elders in dit verslag opgenomen.

ALGEMEEN OVERZICHT.

De Leden. - Hieronder volgt een overzicht van het aantal bij de Bonden aangesloten bedrijven:

	1 Jan. 1945	1 Jan. 1944.
Geldersch-Overijsselsche Bond	110	109
Friesche Bond	79	79
Zuid-Nederlandsche Bond	81	81
Drentsche Bond	53	53
Brabantsche Bond	48	48
Noord-Hollandsche Bond	45	45
Groninger Bond	12	12
Zuid-Hollandsche Bond	6	6
	434	433

De eenige verandering in 1944 was een nieuwe aansluiting bij den G.O.Z.. De hoeveelheden verwerkte melk sedert 1941 (het eerste jaar, waarover in bezet Nederland geen cijfers meer mochten worden gepubliceerd) zijn als volgt:

	1941 (1940/41)	1942 (1941/42)	1943 (1942/43)	1944 (1943/44)
Gelderland-Overijsselsche	688.654.432	490.378.448	413.153.850	411.601.118
Friesland	628.832.724	543.990.532	400.895.394	366.639.295
Zuid-Nederland	257.851.364	187.904.848	153.539.912	130.778.722
Brabant	203.018.307	146.937.190	121.060.222	100.273.736
Drenthe	255.888.028	197.165.828	145.533.738	131.939.476
Noord-Holland	187.508.000	133.652.000	101.732.000	98.144.000
Groningen	99.984.557	74.378.864	63.036.431	62.574.594
Zuid-Holland	46.733.106	43.255.066	41.554.880	37.687.774
	2368.470.518	1817.662.776	1440.506.427	1339.638.715

Het Bestuur. - In de samenstelling van het bestuur kwam geen verandering, mede doordat de meeste Bonden en ook de F. N. Z. zelf in het najaar van 1944 geen vergadering konden houden.

De Commissiën. - In de Commissie voor het nazien der Rekening en Verantwoording werd de Geldersch-Overijsselsche Bond vervangen door den Zuid-Hollandschen Zuivelbond. Aan de Centrale Werktuigencommissie werd als nieuw lid toegevoegd de heer O. Atema te Gouda. Aan de Commissie voor Kwaliteitsverbetering ontviel het lid de heer B. Wybenga te Nieuwendijk, die het slachtoffer van een beschieting van dit dorp werd.

De Technische Dienst. - Als gevolg van oorlogshandelingen, die zich in September naar ons land verplaatsten en de daarop gevolgde spoorwegstaking, was het vanaf dien tijd niet meer mogelijk de normale werkzaamheden te verrichten. Alleen de tekenafdeeling, die verschillende verbouwingsplannen voor na den oorlog onderhanden had, kon voorloopig doorwerken. Door gebrek aan brandstof werd echter ook dit werk zeer nadeelig beïnvloed. Toen de bezettende macht overging tot vordering van alle mannen t/m 40 jaar, kwam ook de tekenafdeeling practisch stop te staan.

Dank zij een voorzichtig finantiëel beheer, dat steeds gevolgd was, konden de moeilijke maanden waarin de inkomsten geheel stop stonden, worden overbrugd en kon de exploitatierekening met een bescheiden nadeelig saldo worden afgesloten.

[04]* Het totaalbedrag der bestellingen bedroeg f 326.700,- tegen f 354.600,- in 1943. Aan 77 bedrijven werd advies verstrekt voor het aanschaffen van machines en werktuigen. Er werden totaal 722 bezoeken gebracht.

Met het oog op de te verwachten oorlogsschade aan vele zuivelfabrieken werden voorloopige plannen opgesteld om deze fabrieken weer zoo spoedig mogelijk in bedrijf te kunnen stellen. Tevens werden een aantal provisorische teekeningen opgesteld voor het bouwen van een noodfabriek in gevallen dat het geheele of het grootste gedeelte van het bedrijf werd vernietigd. Hierbij is uitgegaan van de veronderstelling, dat zusterfabrieken zooveel mogelijk met apparaten enz. zullen helpen, daar niet aan te nemen is, dat binnen afzienbaren tijd de machiniefabrieken over voldoende materiaal zullen beschikken om nieuwe werktuigen ter markt te brengen.

De Leeraar-Machinist. - In het verslagjaar werd door dezen ambtenaar les gegeven aan den machinistencursus te Leeuwarden en aan gemengde cursussen te Breda, Roermond, Eindhoven, Alkmaar en Assen. De cursussen te Zutphen en Zwolle konden door de oorlogsomstandigheden niet worden voortgezet.

Voor den Centralen Aankoop werden 281 bezoeken aan fabrieken gebracht, in hoofdzaak voor onderzoek van ingediende klachten over steenkolen. Verder werd nog een aantal fabrieken op aanvraag advies gegeven en werd opgetreden als lid eener arbitragecommissie.

De Centrale Aankoop. - Deze afdeling werd wel het zwaarste getroffen door den oorlog. Zij moest haar pand in de Laurens Janszoon Costerstraat op last van den bezetter verlaten en werd toen in een school ondergebracht. Daarna kon een oud pand in de Weverstraat "worden betrokken, waar de werkzaamheden zoo goed en zoo kwaad het ging werden voortgezet, totdat het goederenvervoer door de spoorwegstaking zoo goed als geheel werd stopgezet. Daarna volgde de landing der geallieerde luchttroepen in de omgeving van Arnhem en de eerste strijd om deze stad, waardoor de uitoefening van het bedrijf geheel onmogelijk werd en het personeel moest vluchten.

De steeds grooter wordende schaarschte aan goederen en de moeilijkheid om glaswerk en andere gebruiksartikelen uit het buitenland te betrekken, deden het werk dezer afdeling ook voor dien tijd reeds sterk inkrimpen. De omzet liep terug tot ruim f 1.200.000,--

De Examens. - Door de oorlogsomstandigheden was het in het verslagjaar niet mogelijk de examens op normale wijze af te werken. Het practisch en schriftelijk gedeelte der examens konden doorgang vinden, doch het mondeling gedeelte der F.N.Z.-examens moest in verband met de toenemende verkeersmoeilijkheden worden uitgesteld. Dit gedeelte van het examen zal pas na afloop van den oorlog in ons land kunnen plaats vinden.

In verband met een uitbreiding van het examen voor assistent-directeur eener zuivelfabriek, assistent-directeur eener boterfabriek en melkcontroleur eener zuivelfabriek met het onderzoek van boter op vetgehalte, onderging het practisch gedeelte van het examen voor deze diploma's eenige wijziging.

De Permanente Examencommissie besloot voorts in de examenvoorwaarden op te nemen dat zij die reeds 5 maal aan het examen voor een bepaald diploma hebben deelgenomen, niet meer voor het examen voor dat diploma kunnen worden ingeschreven. Deze bepaling zal voor het eerst worden toegepast bij de in 1946 af te nemen examens.

---

* [xx] oorspronkelijke bladzijde nummering vh. jaarverslag.

Besproken werd de mogelijkheid de examens in een ander gedeelte van het jaar af te nemen, waardoor bereikt zou kunnen worden dat deze niet in het voor de fabrieken drukste gedeelte van het jaar plaats vinden, terwijl dit ook voor de technische ambtenaren der bonden, die bij de vakopleiding en het afnemen der examens betrokken zijn, tot een betere werkverdeling [05] zou kunnen leiden. Een desbetreffend voorstel zal aan de bonden worden gedaan.

In het verslagjaar werd tevens besproken een door de Commissie inzake Zuivelvakonderwijs van de Bedrijfsgroep Zuivel- en Melkproductenindustrie en Melkinrichtingwezen opgesteld concept-rapport, hetwelk ons door de Bedrijfsgroep om advies werd toegezonden. Onze opmerkingen werden in een brief aan de Bedrijfsgroep toegezonden.

De Boekuitgaven. - In den loop der laatste jaren werd het steeds moeilijker de vereischte vergunning voor het drukken van de F.N.Z.-leerboeken te verkrijgen. In 1944 verscheen dientengevolge slechts één herdruk, n.l. de 2e druk van Prof. Ir B. van der Burg, Zuivelbereiding, deel I.(De Melk. Micro-organismen in de zuivelbereiding).

Voorts verscheen ter gelegenheid van de gehouden cursorische voordrachten over onderwerpen van zuivelresearch en -proefnemingen een gestencilde uitgave van deze voordrachten, welke niet in den handel is, doch aan de deelnemers gratis werd toegezonden. Van verschillende andere F.N.Z.-uitgaven ligt de copie thans gereed. Het wachten is op de vereischte vergunningen.

De Mededeelingen. - In het verslagjaar werden 13 afleveringen der Mededeelingen aan de fabrieken gezonden, waarin 158 berichten werden opgenomen. De laatste dezer Mededeelingen was gedateerd 13 September 1944, daar het tengevolge van de bijzondere oorlogsomstandigheden geen zin had en ook bezwaarlijk ging na dien datum nog Mededeelingen te verzenden. Na beëindiging van het verslagjaar werd nog een mededeeling verzonden ter completeering der voorhanden berichten over 1944.

De verzekering tegen ongevallen buiten beroep. - Het aantal deelnemers nam met één toe door aanmelding van een fabriek en bedroeg per 31 December 1944 126.

In een vergadering der voor het eerst sedert 1936 weer bijeengekomen Commissie van Beheer werd voorzien in het opengevallen voorzitterschap der commissie en werd besloten tot het heffen van een omslag, zulks met het oog op de kosten der doodelijke ongevallen in 1942 en 1943, die het bedrag der reserve belangrijk hadden doen dalen. Voor het verder in deze vergadering besprokene verwijzen wij naar het volledige verslag, in het vervolg van dit jaarverslag voorkomend.

Het uitbetaalde loonbedrag der gezamenlijke deelnemers bedroeg in 1944 ca. f 5.100.000,-. Er werden 14 aanmeldingen van ongevallen ontvangen, waarvan 12 onder de bepalingen van het reglement vielen (art. 13, le lid onder f). In al deze gevallen werd uitkeering op grond van de Ziektewet ontvangen.

De reserve steeg, na bijboeking der rente, storting van een nieuwen deelnemer en omslag, en na aftrek der onkosten van f 19.945,69 tot f 25.715,53.

De Commissie ter behartiging der melkinrichtingbelangen. - Deze commissie vergaderde in het verslagjaar slechts éénmaal. In deze vergadering werd de heer H. M. O. Tiel Groenestege als voorzitter der commissie geïnstalleerd.

Het werk dezer commissie is in den loop der jaren van karakter veranderd. Aanvankelijk waren het alleen onderwerpen van technisch-hygiënischen aard welke behandeld werden; mede door de omstandigheden zijn deze meer en meer van economischen aard geworden.

In bespreking kwam de positie van het melkinrichtingbedrijf in het z.g. buitenwettelijk gebied in verhouding tot de andere zuivelbedrijven. Op dit [06] gebied komen herhaaldelijk moeilijkheden naar voren, door het verschil in prijs, dat de verschillende typen bedrijven voor de melk kunnen uitbetaalen. Aangenomen mag worden dat er van overheidswege naar gestreefd wordt de prijzen zoodanig vast te stellen, dat theoretisch ongeveer dezelfde melkprijs kan worden uitbetaald, onverschillig welke producten gemaakt worden. Zoowel tusschen de melkinrichtingen onderling als tusschen de melkinrichtingen eenerzijds en de boter- resp. boter- en kaasfabrieken anderzijds komen echter verschillen voor, waarvan zonder meer de oorzaak niet is aan te geven. De commissie besloot te trachten, deze oorzaken op te sporen en hiertoe te beginnen bij de bedrijven, welke door de leden der commissie beheerd worden, opdat men voldoende overtuigd zou kunnen zijn, dat op de noodige medewerking gerekend kan worden bij het verzamelen van de noodige gegevens. De uitvoering van dit onderzoek werd verzocht aan de Commissie inzake bedrijfsgegevens, welke ook voor ander werk op dit gebied was ingesteld.

Voorts sprak de commissie zich uit voor een gedwongen normalisatie van melkflesschen. Als inhoudsmaten werden aangegeven $\frac{1}{1}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ en $\frac{1}{8}$ literflesschen, terwijl voor chocolademelk aparte flesschen noodig werden geacht.

Vervolgens besprak de commissie de vraag of het gewenscht zou zijn er op aan te sturen, dat in het vervolg bij de vaststelling der consumptiemelkprijzen rekening zou worden gehouden met het droge stofgehalte der melk. Vooral in streken waar m.n. in bepaalde tijden van het jaar melk geproduceerd wordt met een hoog droge stofgehalte der melk, gevoelt men het bezwaar dat hiermede bij de prijsvaststelling geen rekening wordt gehouden, waardoor de consumptiemelk vooral ten aanzien van de kaasmakerij steeds in opbrengst achteraan komt. De commissie gevoelde de billijkheid van een regeling op dit gebied, doch zag tevens de moeilijkheid om tot een praktische uitvoering te komen. Besloten werd zich ter zake tot de Bedrijfsgroep te wenden.

De Commissie voor Coöperatie. - Ook deze commissie vergaderde in het verslagjaar maar eenmaal. Door het secretariaat was op verzoek van een der leden een 'beschouwing opgesteld over de vraag of bestuursleden van coöperatieve zuivelfabrieken al of niet herkiesbaar dienen te worden gesteld. De voor- en nadeelen van de wel- en niet-herkiesbaarstelling werden hierin uiteengezet. De niet-herkiesbaarheid werd in het algemeen het meest wenschelijk geacht, hoewel hiertegen in de praktijk ook veel bezwaren naar voren komen. Ten slotte dient men de voor- en nadeelen tegen elkaar af te wegen.

Verder werd de vraag besproken wat in dezen tijd kan worden gedaan ter versterking der zuivelcoöperatie. Van enkele commissieleden waren hieromtrent beschouwingen binnen gekomen, waaruit bleek dat men met name in Noord-Holland nog wel kans zag iets in het belang der zuivelcoöperatie te bereiken. In andere provincies achtte men dit tengevolge der tijdsom-

standigheden niet mogelijk. Vanwege het secretariaat werd op enkele punten gewezen, welke nog veel mogelijkheden in dit opzicht inhielden.

De Commissie voor Kwaliteitsverbetering. - In het afgelopen jaar kwam deze commissie tweemaal bijeen. In Mei 1943 waren van een 20-tal fabrieken, verspreid over het geheele land, monsters gezouten en ongezouten boter, afkomstig van gezuurden en ongezuurden room, in het koelhuis geplaatst, teneinde na te gaan welke soort boter zich het beste voor opslag leent. De resultaten dezer proeven, waarover in 1944 rapport werd uitgebracht, gaven een bevestiging van die der in 1933-1938 genomen bewaringsproeven, n.l. dat boter uit zoeten room beter voor opslag bij lage temperatuur geschikt is dan boter bereid uit op de gebruikelijke manier aangezuurden room. Ook wat de duurzaamheid na den uitslag betreft moet aan boter uit zoeten room de [07] voorkeur worden gegeven, terwijl het aanbeveling verdient deze boter te zouten, daar zich anders gemakkelijk schimmel ontwikkelt. Een bezwaar van de zoete boter is, dat zij het aroma van boter uit gezuurden room mist.

Eveneens werd gerapporteerd over de in September '43 genomen proeven met boter afkomstig van zoeten en van gezuurden room om na te gaan of, uil zoo ja, welken invloed het bewaren en het zuren van den room heeft op de stevigheid der boter. (Rapport betreffende stevigheidsproeven met zoete boter op verschillende wijzen bereid - zie uittreksel in F.N.Z.-mededeelingen no. 769). Aangetoond kon worden dat het gedurende een dag bewaren van den (zoeten) room op lage temperatuur een ongunstigen invloed heeft; derhalve verdient het aanbeveling, den room na het koelen zoo spoedig mogelijk te karnen. Het zuren van den room heeft - zooals reeds door Dr Mulder, Hoorn, werd gevonden - op zichzelf geen invloed op de stevigheid. Het maakte weinig verschil of de room sterk gekoeld werd en op lage temperatuur gehouden, dan wel dat de half-warme zuring zonder voorcooling (13-13-13) werd toegepast.

Ten aanzien van het vetverlies in de karnemelk werd geconstateerd dat het sterk afkoelen van den zoeten room en het bewaren bij lage temperatuur een gunstigen invloed heeft. Het vetverlies wordt echter belangrijk lager indien de room in gezuurden toestand wordt gekarnd.

Op initiatief der Commissie voor Kwaliteitsverbetering zijn in Juni 1944 proeven genomen met de bereiding van zwakzure boter, waarbij het zwakzure milieu op drie verschillende wijzen werd verkregen. Beoogd wordt hiermede een tweeledig doel te bereiken, n.l. verhooging van de stevigheid, terwijl tegelijkertijd de duurzaamheid en de smaak der koelhuysboter na uitslag zou kunnen worden verbeterd. Volgens de plannen zou de uitvoering geschieden in 20 proeffabrieken. Het op dat tijdstip veelvuldig voorkomen van beschieting der treinen had ten gevolge dat de proeven slechts aan 14 fabrieken zijn uitgevoerd, terwijl daarna de onrustige Septemberdagen oorzaak waren dat de koelhuyskeuringen niet op de vastgestelde tijden konden worden uitgevoerd, doch eerst in het begin van 1945. De resultaten dezer proeven laten zich desondanks gunstig aanzien.

Het vraagstuk der aromavorming in boter, waarmede o.a. het Rijkslandbouwproefstation te Hoorn zich de laatste jaren heeft bezig gehouden, werd door één der leden ter sprake gebracht in de Commissie voor Kwaliteitsverbetering, die een aparte subcommissie instelde om deze aangelegenheid voor de practijk nader te bestudeeren. Aangezien er onder de keurmeesters begrijpelijkerwijs gemakkelijk verschil van meening heerscht over de vraag: „Welke boter is „aromatisch“?“, werd begonnen met op een centraal punt een tweetal keuringen te houden van een beperkt aantal monsters, gedeeltelijk bereid onder toezicht van het R.L.P.S. met verschillende soorten zuursel. Voor deze keuringen waren telkens een 15-tal keurmeesters aanwezig, beschikbaar gesteld door de Bonden, Verkoopverenigingen, het Z.K.B. en den F. N. Z. Ver-

zocht was, naast de gewone beoordeeling, tevens de mate waarin „aroma" werd geconstateerd aan te geven en uit te drukken in een puntenschaal van 1-4. Uit den aard der zaak kon niet verwacht worden dat bij deze oriënteerende keuringen overeenstemming werd verkregen. Nadat nog eens extra aandacht besteed was aan de speciale monsters was men het er wel over eens dat de boter, bereid met een sterk reduceerend zuursel geen aroma had, terwijl de monsters, bereid met een zwak reduceerend zuursel, een goed aroma bezaten.

Teneinde ook de andere keurmeesters in de verschillende streken van ons land op bovengenoemde wijze voor te lichten, waren plannen gemaakt, deze keuringen van „aromatische boter" regionaal te herhalen. De ontwikkeling van den oorlogstoestand in het najaar verhinderde evenwel de uitvoering daarvan.

[08] De Centrale Werktuigencommissie. - Deze commissie hield in het begin van het jaar een vergadering. Een belangrijk deel der besprekingen was gewijd aan de vraag, welke eischen gesteld moeten worden aan de roomzuurinstallatie in verband met de temperatuurbeheersching bij de roomzuring. De nieuwere inzichten omtrent den invloed der temperatuurbehandeling van den room op de consistentie van de boter, hebben n.l. de wenschelijkheid naar voren gebracht, de temperatuur van den room in de daarvoor in aanmerking komende werktuigen beter te kunnen beheerschen dan tot dusverre het geval pleegt te zijn. In het voorjaar van 1940 is de Technische Dienst van den F. N. Z. reeds op dit terrein werkzaam geweest. -De geleverde installatie was echter alleen bestemd voor de automatische koeling van roomzuurtanks, doch in principe is automatische verwarming natuurlijk even goed doorvoerbaar. Dit punt kon in verband met de tijdsomstandigheden nog niet verder in behandeling worden genomen.

De vergadering sprak zich voorts uit voor normalisatie der afmetingen voor de kleinverpakking van boter, tevens in verband met de bestelling en fabricage van botervormmachines. Te bevoegder plaatse zal dit punt aanhangig worden gemaakt.

De vraag of men bij het aanschaffen van een nieuwe houten karn de voorkeur moet geven aan een zonder walsen, werd in het algemeen bevestigend beantwoord, hoewel er rekening mee dient te worden gehouden dat met werktuigen van dit type van grooteren inhoud, zooals hier te lande gebruikelijk, nog geen ervaring is verkregen. De wensch werd geuit, meer proeven te nemen met dit soort werktuigen.

De Octrooicommissie. - In 1944 werden twee vergaderingen gehouden; een derde vergadering, welke in September zou plaats vinden, ging door de toen geldende omstandigheden niet door.

Onze in 1942 ingediende oppositie tegen' de octrooiaanvraag (No. 90840) van Antonio Ferretti, Milaan, op een werkwijze voor het onoplosbaar maken van kunstmatige textielvezels, welke bestaan uit caseïne of een mengsel van caseïne en cellulose, kwam dit jaar in behandeling. Er bleken nog twee medeopposanten te zijn. Bij tusschenbeschikking d.d. 1 Juni 1945 van den Octrooiraad werd den aanvrager een termijn van 4 maanden toegestaan voor het indienen van een beperkte herziene beschrijving met conclusies.

Op de door den F. N. Z. ingediende memorie van grieven t.a.v. de beslissing van den Octrooiraad, waarbij octrooi werd verleend op aanvraag (no. 91534) t.n.v. Paasch & Larsen, Petersen A.S. te Horsens (Den.) op een werkwijze voor het kneden van boter e.d. kwam een antwoord van aanvraagster binnen. De mondelinge behandeling heeft nog niet plaats gevonden.

Aan het einde van het verslagjaar was over de vroegere nog hangende zaken niets naders bekend.

Onderzoekingen. - De oorlogsomstandigheden hebben een volledige uitvoering van het voor 1944 opgestelde programma van onderzoek verhinderd. Sedert April was het niet meer mogelijk, de gewone maandelijksche vergaderingen te houden van de Researchcommissie met de onderzoekers van de B.P.M., terwijl het onderzoekingswerk zelf sedert September ernstig stagneerde, o.m. tengevolge van het ontbreken van gas en electriciteit in de laboratoria. Tot September 1944 heeft het onderzoek een normaal verloop gevonden.

Het onderzoek naar den *oxydatie-reductie-toestand* der melk werd om streeks 1 April beëindigd. De B.P.M. heeft aan dit onderzoek ruim 2 jaar gewerkt. Het eindrapport is bij de B.P.M. reeds geruimen tijd gereed, doch het is nog niet mogelijk geweest, het in de Researchcommissie te behandelen.

Het onderzoek naar de *structuur en eigenschappen van de omhulsels der vetbolletjes* werd eveneens omstreeks 1 April door de B.P.M. beëindigd, zulks [09] in verband met de voortzetting van dit onderzoek aan het Rijkslandbouwproefstation te Hoorn, dat door den F.N.Z. daartoe in de gelegenheid werd gesteld door het beschikbaar stellen van een scheikundige. Omtrent het tot dien datum verrichte onderzoek werd door de B.P.M. rapport uitgebracht.

De beide andere onderwerpen, welke bij de B.P.M. in studie waren, nl. betreffende *enkele smaakgebreken van boter* en *het chemisme van de lebstremming van melk*, vonden tot omstreeks September jl, normalen voortgang, doch konden toen in verband met de bovenvermelde omstandigheden slechts op beperkte schaal worden voortgezet. Het onderzoek betreffende de lebstemming kwam zelfs practisch geheel stil te liggen.

In de begroting van den F.N.Z. voor 1944 was voorzien, deze onderwerpen tot 1 October van dat jaar volledig uit te voeren en de resterende 3 maanden van het jaar te gebruiken voor het uitbrengen der eindrapporten, waarbij zoo noodig nog een beperkt bedrag beschikbaar zou zijn om het onderzoek in deze maanden op enkele punten nog af te ronden.

Tengevolge van de oorlogsomstandigheden kon voor deze z.g. overbruggingsperiode geen overeenkomst met de B.P.M. worden gemaakt. De B.P.M. heeft echter, zij het dan ook op beperkte schaal, het onderzoek in dit tijdvak (en in 1945) voortgezet.

De in het vorige jaarverslag in uitzicht gestelde publicaties in de reeks Verslagen van Landbouwkundige Onderzoekingen van de Directie van den Landbouw omtrent de onderzoekingen konden nog niet verschijnen. De drukproeven zijn echter gereed, zoodat zij, spoedig nadat de mogelijkheid om ze af te drukken weer bestaat, zullen kunnen verschijnen.

Omtrent de onderzoekingen in de periode 1 Augustus 1943-1 Augustus 1944 is een verkort verslag opgesteld, dat binnenkort in druk zal verschijnen.

Proefnemingen. - De proefnemingen aan de C. Z. te Eefde betreffende het verbeteren van de stevigheid van de zomerboter, waarover reeds rapport werd uitgebracht (zie F.N.Z. Mededeelingen No. 800), werden dit jaar voortgezet. Zij werden volgens een vooraf vastgesteld programma uitgevoerd met de aldaar opgestelde metalen karn. Wederom werden een viertal werkwijzen heproefd. Drie er van maakten ook het vorig jaar deel uit van het proefprogramma, de vierde is een nieuwe werkwijze. Voor zoover nu reeds kan worden nagegaan, levert de nieuwe werkwijze goede resultaten op.

Naast het verbeteren van de stevigheid van de boter is het ook de bedoeling van de proefnemingen te Eefde, inzicht te krijgen in de gevoeligheid van de boter voor hogere temperaturen. Daarom zijn de stevigheidsbepalingen uitgevoerd bij 13 en bij 18 °C volgens de methode van Kruisheer en Den Herder, bij 13, 15 en 18 °C volgens de methode van Pasveer.

De experimenten met de walsenlooze houten karn werden voortgezet. Hoewel de resultaten van de proefnemingen der voorgaande jaren gunstig waren, was de Commissie van Toezicht van oordeel dat er nog wel eenige verbeteringen in den stand en den vorm van de meeneemborden aangebracht konden worden teneinde de structuur van de boter meer gesloten te doen zijn.

Het rapport over deze proefnemingen betreffende walsenlooze houten karnen kon eerst na de bevrijding gepubliceerd worden (zie Off. Org. Nos. 15 en 16, van 12 en 27 December 1945). Reeds vroeger is de behoefte gevoeld aan een instantie die zich bezig houdt met de beproeving van nieuwe werktuigen, teneinde na te gaan welke waarde zij voor de practijk hebben. Volgens het „Reglement voor Proefnemingen en Onderzoekingen“, hetwelk in 1939 door het bestuur van den F.N.Z. werd vastgesteld, kunnen ook proefnemingen gedaan worden met zuivelwerktuigen. De proefkarns te Eefde zijn de eerste objecten geweest. Teneinde de aanmelding uit het bedrijfsleven beter te regelen, heeft de Commissie van Toezicht een „Reglement voor de beproeving van zuivelwerktuigen“ opgesteld, hetwelk in de bestuursvergadering van 27 April 1944 is [10] goedgekeurd (zie F.N.Z. Meded. no. 721 van 12 Mei 1944). Hierdoor is bereikt, dat onder deskundige leiding werktuigen beproefd kunnen worden en dat daarbij speciale onderzoekingen kunnen worden gedaan naar die punten, die voor de practijk van belang zijn.

Belastingen en juridische aangelegenheden. - In het vorige jaarverslag werd reeds een proefgeval vermeld, waarmede in beroep werd gegaan tegen een aanslag in de Vennootschapsbelasting. In het begin van dit verslagjaar werd dit beroep door den desbetreffenden Raad van Beroep (Alkmaar) niet ontvankelijk verklaard. Dit beteekende dat de betrokken fabriek belasting moest betalen over $3\frac{3}{4}$ van haar zuiver vermogen, op grond van het feit dat de bijschrijvingen op haar ledenkapitaal door den belastinginspecteur als prijsbijslagen (winstuitkeeringen) waren beschouwd. Door deze uitspraak werd het standpunt van het Departement van Financiën bevestigd. Naar aanleiding hiervan werd niet een tweede soortgelijk proefgeval in zee gegaan, dat waarschijnlijk iets gunstiger ligt. Op dit tweede beroep is nog geen beslissing gevallen. Buiten deze beide proefgevallen om werden nog voor enkele fabrieken bezwaarschriften tegen aanslagen in de Vennootschapsbelasting opgesteld.

Intusschen beslisten de Raden van Beroep te Leeuwarden en te Amsterdam resp. dd. 13 Maart en 13 Mei 1944, in afwijking van den Raad van Beroep te Alkmaar, dat de nabetalings van een coöperatieve zuivelfabriek geen prijsbijslagen zijn resp. dat de ten gunste van de leden op de rekening „ledenkapitaal“ geboekte voordeelige saldi schulden aan die leden zijn en mitsdien niet als „kapitaal“ of „inleggeld“ tot het vermogen der coöperatie behooren. Uit het vorenstaande blijkt wel, dat er in deze materie nog geen eenstemmigheid bestaat en dat het wenschelijk is, dat de Hooge Raad in deze zijn standpunt bepaalt, hetgeen wij met het tweede proefgeval hopen te bereiken.

De Ondernemingsbelasting werd niet ingang van het belastingjaar 1944 op enkele punten gewijzigd. Een belangrijke wijziging is, dat de woorden „onroerende zaken“ in de artt. 9 en 11 door de woorden „gebouwde en -ongebouwde eigendommen“ zijn vervangen, zoodat voortaan alleen de waarde resp. 3% van de verkoopwaarde van grond en gebouwen voor aftrek in aanmerking komt. De Hooge Raad had juist in een arrest beslist, dat ook de waarde resp. 3%

daarvan van machines en inventaris mocht worden afgetrokken. De betekenis van dit arrest is door de wijziging van het belastingbesluit dus achterhaald. Een tweede wijziging was, dat geldleeningen niet meer onder „deelgerechtigdheid in het kapitaal van andere ondernemingen" worden begrepen, zoodat de waarde daarvan bij de bepaling van het bedrijfskapitaal eveneens niet meer mag worden afgetrokken.

Daar een uniforme omrekening van gestandaardiseerde melk tot volle melk bij de berekening van de 1% Omzetbelasting over het melkgeld gewenscht is, doch in de praktijk niet bleek te worden toegepast, verzochten wij het Departement, de belastinginspecties hierop te willen wijzen. Dit geschiedde bij Resolutie van 25 Januari 1944, waarin de omrekeningsfactor van 1,05, welke ook door het Bedrijfschap voor Zuivel wordt toegepast, werd aangehouden.

De Tariefcommissie besliste:

1. Bij levering van boter tegen reductie aan de leden van een coöperatieve zuivelfabriek moet Omzetbelasting worden betaald over den normalen prijs en niet over den gereduceerden prijs.
2. Bij gratis verstrekking van watten aan de leden moet ½ % Omzetbelasting worden betaald.
3. De 1 % Omzetbelasting over het melkgeld is tevens verschuldigd over de waarde der teruggeleverde wei en karnemelk.

De Vereveningsheffing werd voor onbepaalden tijd verlengd. Het Departement nam nog steeds geen beslissing t.a.v. de vraag, in hoeverre ondernemingen met een eigen pensioenregeling van de Vereveningsheffing behooren [11] te worden vrijgesteld, welke vraag reeds sedert 1941 aanhangig is.

Omtrent de positie van melkvaarders, -rijders, -venters, -slijters en hun hulpen t.a.v. de wettelijke ongevallenverzekering heerscht nog steeds verwarring en onzekerheid. Statutenwijzigingen van den Zuid-Hollandschen Zuivelbond en een ontwerp van den Bond van Coöp. Zuivelfabrieken in Friesland voor model-statuten eener coöperatieve zuivelfabriek werden door ons bestudeerd en gecommentarieerd.

Op verzoek van de technische afdeling van het Bedrijfschap voor Zuivel stelden wij eenige huurcontracten op voor coöperatieve fabrieken, die op last van het Bedrijfschap een melkpoe-dermachine in huur moesten afstaan aan een andere coöperatie.

Besluit. - De gevolgen van den oorlog en de bezetting van ons land werden in het verslagjaar zoo ernstig voelbaar, niet alleen voor het bedrijfsleven, maar ook voor ieder persoonlijk, dat men zich ging afvragen of het nog lang zoo zou kunnen voortduren. Maar door de geleidelijkheid der toename van den druk kan blijkbaar een zware last getorst worden. Zoo was het ook met ons in 1944. Vorderingen, razzia's, geweldpleging, het was aan de orde van den dag en zakelijk zoowel als persoonlijk, geraakte men er hoe langer hoe meer op afgericht aan den greep van den overweldiger te ontkomen, al valt niet te ontkennen, dat er ook vele slachtoffers vielen.

Toch kan niet worden ontkend, dat de zuivelindustrie, in vergelijking met vele andere bedrijfstakken, er vrij goed is afgekomen. De organisaties, die reeds lang door de bezettende macht waren uitgeschakeld, konden natuurlijk haar eigen functie niet meer vervullen en trachtten er nog maar wat van te maken om erger te voorkomen; overheidsmaatregelen werden genegeerd of ontdoken om den bezetter de producten uit handen te houden. Dit kwam niet altijd goed uit, want de distributiemaatregelen moesten toch worden nageleefd om de eigen, landgenooten nog zoo goed mogelijk aan het beperkte voedsel te helpen.

Deze toestand bereikte zijn hoogtepunt toen in September tengevolge van de algemeene spoorwegstaking het verkeer grootendeels kwam stil te liggen. De gealliëerde legers drongen door tot onze groote rivieren, doch daar werd overwinterd en zodoende kwam toen de grootste beproevingsperiode voor ons volk, n.l. het wachten op de bevrijding, terwijl de redding zoo nabij was geweest.

[12] STATUTEN, REGLEMENTEN, enz.

In de statuten en het huishoudelijk reglement werden geen veranderingen aangebracht.

HET BESTUUR.

Als bestuursleden zijn voor 1945 aangewezen:

- door den Bond van Coöp. Zuivelfabrieken in Drenthe: L. Dekker te Pesse en J. Andreae te Diever;
- door den Bond van Coöp. Zuivelfabrieken in Friesland: J. N. Wassenaar te Jelsum en J. J. Visser te Terwispel;
- door den Bond van op coöp. grondslag werkende Zuivelfabrieken in Noord-Holland: Jm. Blaauboer Kzn. te Schagen en J. Veldstra te Opmeer;
- door den Bond van Zuivelfabrieken in de Provincie Groningen: R. Visser te Onderendam;
- door den Brabantschen Zuivelbond: J. M. Vos te Roosendaal *) en IJ. Th. Terwisscha van Scheltinga te Etten;
- door den Geldersch-Overijsselschen Bond van Coöp. Zuivelfabrieken:
- K, van der Lende te Steenwijkerwold en Joh. Langerap te Apeldoorn; **)
- door den Zuid-Hollandschen Zuivelbond: A. van Houweling te Peursum;
- door den Zuid-Nederlandschen Zuivelbond: J. C. van Beek te Deurne en Jac. Remmen te St. Anthonis.

Door de algemeene vergadering zijn tot bestuursleden, gekozen uit de buitengewone leden, benoemd: H. K. Koster te Wieringerwaard, Prof. Ir. B. van der Burg te Wageningen en U. Kooistra te Leeuwarden.

Adviseerende bestuursleden.

Tj. W. Boyenga, Assen; J. B. F. Brus, Gorinchem; H. Creemers, Roermond; C. J. Janse, Breda; Ir. R. C. Jonkman, Zutphen; Ir. G. Kranen, Alkmaar; Ir. W. Pasma, Groningen en Ir. P. Stallinga, Leeuwarden.

Dagelijksch Bestuur.

H. K. Koster, Voorzitter; U. Kooistra, Onder-Voorzitter; L. Dekker, R. C. Jonkman en Jac. Remmen, leden.

Secretaris.

J. A. Geluk, 's-Gravenhage.

COMMISSIEN.

Permanente Examencommissie.

Ir. H. W. de Kruyff, Zutphen, Voorzitter; J. A. Geluk, 's-Gravenhage; H. K. Koster, Wieringerwaard; P. Krediet, 's-Gravenhage; Ir. L. Habers, 's-Gravenhage, Secretaris.

Commissie voor de Administratieve Contrôle.

[13] K. J. Terpstra, Grouw, voor den Bond van Coöp. Zuivelf. in Friesland, aftredend 1 Januari 1946.

---

* Overleden op 1 Mei 1945

** Overleden 7 Januari 1945

H. Creemers, Roermond, voor den Zuid-Nederlandschen Zuivelbond, aftredend 1 Januari 1947.

J. B. F. Brus, Gorinchem, voor den Zuid-Hollandschen Zuivelbond, aftredend 1 Januari 1948.

Centrale Commissie voor de Afdeeling Aankoop.

J. A. Geluk, 's-Gravenhage, Voorzitter; Tj. W. Boyenga, Assen; J. B. F. Brus, Gorinchem; H. Creemers, Roermond; Ir. R. C. Jonkman, Zutphen; Ir. G. Kranen, Alkmaar; J. Kuik, Leeuwarden; M. van Oirschot, Breda; Ir. W. Pasma, Groningen; C. J. L. de Breet, Arnhem, Secretaris. Adviseerende leden: H. Duif, Arnhem; Dr. L. C. Janse, Leeuwarden; (vacature).

Commissie ter behartiging der Melkinrichtingbelangen.

H. M. G. Tiel Groenestege, Nijmegen, Voorzitter; H. Th. A. van Baars, Hengelo (O.); W. J. Bannenberg, Eindhoven; F. Galema, 's-Hertogenbosch; S. Kornelis, Winschoten; G. Nes, Lutjewinkel; H. Schaap, Leeuwarden; B. Schreuder, Arkel; A. Ijbema, Eext; J. A. Geluk, 's-Gravenhage, Secretaris.

Commissie ter behartiging der Melkproductenbelangen.

H. K. Koster, Wieringerwaard, Voorzitter; T. Annema, Roden; W. J. Bannenberg, Eindhoven; J. Paulussen, Bergeijk; S. I-Iepkema, Leeuwarden; Ir. G. Kranen, Alkmaar *); P. Okkinga, Bedum; M. J. Pel, Nijkerk; J. A. Geluk, 's-Gravenhage, Secretaris. Speciaal voor behandeling van zaken, het artikel melkpoeder betreffende, zijn aangewezen: M. Anema, Wolvega; J. Galama, Tilburg; M. v. d. Heyden, Oirschot; W. Idema, Assen; J. Timmerman, Marum; J. G. Veening, Wezep.

Commissie van Beheer voor de Instelling Verzekering tegen Ongevallen buiten Beroep.

W. J. Bannenberg, Eindhoven, Voorzitter; H. Th. A. van Baars, Hengelo (O.); J. R. de Groot, Wijhe; W. J. Schenk, Giekerk; H. Schaap, Leeuwarden; Jhr. Mr. P. A. van Holthe tot Echten, Hilversum, adv. lid; J. A. Geluk, 's-Gravenhage, Secretaris.

Commissie voor eischen inzake glaswerk, chemicaliën, enz.

Prof. Ir. B. van der Burg, Wageningen, Voorzitter; Ir. S. Hartmans, Bolsward; Dr. L. C. Janse, Leeuwarden; Ir. H. W. de Kruijff, Zutphen; P. Krediet, 's-Gravenhage, Secretaris.

Commissie van advies voor Afzetbelangen.

H. K. Koster, Wieringerwaard, Voorzitter; Ir. W. A. van As, Breda; F. van Dam, Bleskensgraaf; A. Dijkstra, Balk; S. Kornelis, Winschoten; P. Lettinga, Amsterdam; S. Nijholt, Leeuwarden; G. Steegmans, Roermond; M. A. van Varik Jzn., Middelburg; E. G. Veldman Jzn., Zutphen; J. Veldstra, Opmeer; S. Visser, Dalfsen; H. Vrieling, Hoogersmilde; Drs. C. Eijgenraam, 's-Gravenhage, adv. lid; J. A. Geluk, 's-Gravenhage, Secretaris.

Commissie inzake Octrooien.

Prof. Ir. B. van der Burg, Wageningen, Voorzitter; Dr. N. Goslings, 's-Gravenhage; H. van der Grijp, Utrecht, Dr. Ir. G. Posthumus, Zutphen; P. Krediet, 's-Gravenhage, Secretaris.

Commissie voor de Coöperatie.

H. K. Koster, Wieringerwaard, Voorzitter; Tj. W. Boyenga, Assen; J. B. F. Brits, Gorinchem; H. Creemers, Roermond; C. J. Janse, Breda; Ir. R. C. Jonkman, Zutphen; Ir. G. Kranen, Alkmaar; Ir. W. Pasma, Groningen; Ir. P. Stallinga, Leeuwarden; J. A. Geluk, 's-Gravenhage, Secretaris.

---

* Voorloopige benoeming.

Noteeringscommissie voor Friese kaassoorten.

F. J. de Jong, Deinum, Voorzitter; J. Blaam, Warns (pl.v.v.); G. Grondsma, Leeuwarden; D. Weerstra, Leeuwarden (pl.v.v.); P. T. Reitsma, Oudwoude; E. Kuiper, Oldeboorn (pl.v.v.); J. Timmerman, Marum; J. J. Straatsma, Giethoorn (pl.v.v.); H. Vrieling, Hoogersmilde; D. Knol, Tuk bij Steenwijk (pl.v.v.).

Centrale Werktuigencommissie.

H. van der Grijp, Utrecht, Voorzitter; J. G. Addink, Vrijhoeve-Capelle; O. Atema, Gouda; J. K. de Boer Az., Alkmaar; W. de Boer, Amsterdam; H. W. Carmigchelt, Zutphen; A. Faber, Zutphen; C. Nieskens, Roermond; Ir W. Pasma, Groningen; H. Radema, Leeuwarden; A. J. Runnehoom, Breda; ti. Vos, Leeuwarden; P. Groenhof, Assen; Prof. Ir B. van der Burg, Wageningen, adv, lid; P. Krediet, 's-Gravenhage, Secretaris.

Commissie voor Kwaliteitsverbetering.

Prof. Ir. B. van der Burg, Wageningen, Voorzitter; J. K. de Boer Alkmaar; W. de Boer, Amsterdam; 1-I. W. Carmigchelt, Zutphen; A. Faber, Zutphen; C. Nieskens, Roermond; Ir. W. Pasma, Groningen; 1-L Radema, Leeuwarden; A. J. Runneboom, Breda; P. van der Veer, Wilp bij Deventer; Ir F. W. van der Vring, Breda; P. Groenhof, Assen; Ir B. Zijlstra, Leeuwarden; H. van der Grijp, Utrecht en Dr Ir G. Posthurnus, Zutphen, adv. leden; Ir S. Hartmans, Bolsward; F. Kestra, Hilversum; Dr H. Mulder, Hoorn; C. Veerdi, Zutphen, buitengewone leden; P. Krediet, 's-Gravenhage, Secretaris.

Research-Commissie.

Prof. Ir. B. v. d. Burg, Wageningen, Voorzitter; Dr. W. van Dam, Driebergen; J. A. Geluk, 's-Gravenhage; Dr. K. Holwerda, Leeuwarden; Ir. R. C. Jonkman, Zutphen; Dr. H. Mulder, Hoorn; Dr. A. F. Tamsma, Bedum; Ir. L. Habers, 's-Gravenhage, Secretaris.

Algemeene vergadering.

Als gevolg van de tijdsomstandigheden werd in 1944 slechts één algemeene vergadering gehouden en wel te Utrecht op 31 Mei.

De Coöp. Stremselfabriek te Leeuwarden werd aangenomen als buitengewoon lid.

De rekening en verantwoording over 1943 werd behandeld en goedgekeurd en het jaarverslag aangeboden.

De notulen dezer vergadering werden afgedrukt in de F.N.Z.-mededeelingen no. 54 van 12 Juni 1944.

Bestuursvergaderingen.

Het Bestuur hield vier vergaderingen.

Het Dagelijksch Bestuur vergaderde maandelijks, het laatst op 31 Augustus, waarna de totale ontwrichting van het verkeer verdere bijeenkomsten onmogelijk maakte.

In de bestuursvergaderingen werden de volgende onderwerpen behandeld.

7 Maart.

De voorzitter, de onder-voorzitter en de drie leden van het Dagelijksch Bestuur worden voor 1944 herbenoemd.

Bij de behandelde ingekomen stukken bevindt zich een brief van het Bestuur van den Friesch Bond inzake het ter kennis brengen der bedrijven van de resultaten der onderzoekingen van de B.P.M.

Besloten wordt cursorische voordrachten over het wetenschappelijk zuivelonderzoek ter voorlichting der technici op twee dagen in een centraal punt van het land te houden.

De vraag, of voor de contróle der periode-verslagen door den Bonden en den F. N. Z. een vergoeding vanwege het 132. aanvaard moet worden, wordt door de vergadering bij meerderheid van stemmen ontkennend beantwoord.

27 April.

Bij de ingekomen stukken wordt een brief van de Bedrijfsgroep behandeld inzake ledenwerving door coöp. zuivelfabrieken. Besloten wordt, deze aangelegenheid in het Dagelijksch Bestuur te bespreken en daarna nog eens een circulaire hierover aan de Bonden te zenden.

Besloten wordt, de kwestie der betaling voor de contróle op de periodeverslagen in het Dag. Bestuur te doen behandelen.

De rekening en verantwoording over 1943 wordt goedgekeurd.

Besproken wordt een voorstel tot wijziging der pensioenregeling voor het personeel van den F.N.Z. Het Dag. Bestuur zal deze regeling nader bezien.

Een „Reglement voor de beproeving van zuivelwerktuigen" wordt besproken en vastgesteld.

31 Mei.

Naar aanleiding van een ontvangen brief van den Frieschen Bond over kaasheffingen wordt besloten dat het Dag. Bestuur een commissie zal benoemen, die zal trachten tot een oplossing van dit vraagstuk te komen.

Bij de mededeelingen worden de moeilijkheden besproken, door F.N.Z. fabrieken in het C.M.C.-gebied ondervonden als gevolg van de werkwijze dezer vereeniging. Hierover is reeds

gesproken met den Directeur-Generaal voor de Voedselvoorziening en thans zullen Voorzitter en Secretaris deze aangelegenheid ook met de C.M.C. zelve opnemen.

[16] De wijziging der pensioenregeling voor het personeel van den F.N.Z. wordt opnieuw besproken en thans vastgesteld.

31 Augustus.

Bij de ingekomen stukken wordt een brief van het Bestuur van den Frieschen Bond behandeld over de positie van de leden der Researchcommissie van den F.N.Z. Verder komt een brief van het Bedrijfschap Zuivel inzake het kleuren van boter aan de orde.

Bij de mededeelingen wordt verslag uitgebracht over gevoerde besprekingen inzake de positie der coöp. zuivelfabrieken in het C.M.C.-gebied. In dit verband wordt ons standpunt inzake het z.g. zónestelsel in het consumptiemelkgebied-West besproken. Als gevolg hiervan wordt besloten, over deze aangelegenheid een bijeenkomst te houden met de Bonden in Noord- en in Zuid-Holland.

Besloten wordt tot instelling eener commissie inzake nieuwbouw van zuivelfabrieken na den oorlog.

TECHNISCHE DIENST.

Het jaar 1944 zal in de geschiedenis van den Technischen Dienst als het moeilijkste en meest bewogen jaar geboekstaafd blijven. Het oorlogsgeweld naderde in dat jaar de grenzen van ons land en wij bemerkten toen pas recht wat het beteekende bezet gebied te zijn. Was het reizen in den loop der bezéttingsjaren al bezwaarlijk geworden, in het verslagjaar, vooral in de tweede helft, werd dit door herhaaldelijke vliegtuigaanvallen op de treinen gevaarlijker. Toen begin September de geallieerde legers ons land binnenrukten en het spoorwegpersoneel tot staking overging, was het niet meer mogelijk normaal te werken.

De tekenafdeeling, die verschillende verbouwingsplannen voor den tijd na den oorlog onderhanden had, kon den eersten tijd blijven functionneeren. Door gebrek aan brandstof werden echter de prestaties sterk beïnvloed en toen de bezettende macht er toe overging alle mannen tot 40 jaar voor arbeid in Duitschland op te roepen, werd ook deze tak van dienst voor het grootste gedeelte lamgelegd. In dezen toestand kwam tot het eind van het jaar geen verandering en dit had natuurlijk grooten invloed op het bedrag aan bestellingen, dat in 1944 terugliep tot f326.700,- tegen f557.600,- in 1943. Ook de onderzoekingen voor den Warmte- en Krachtcontroledienst bleven, door de oorlogsomstandigheden, beneden het normale aantal.

Met het oog op de te verwachten oorlogsschade aan de zuivelfabrieken die in de oorlogszóne zijn komen te liggen, werden voorloopige plannen opgesteld om deze met spoed weer in bedrijf te kunnen stellen, terwijl tevens een aantal provisorische teekeningen werden gemaakt voor het bouwen van een noodzuivelfabriek voor gevallen dat het geheele of het grootste gedeelte van het bedrijf werd vernietigd.

Het aantal bezoeken bedroeg 722, tegen 914 in 1943. Zitdagen werden gehouden in Alkmaar, Amsterdam, Assen, Breda, Leeuwarden en Zutphen. Met de contróle-auto werden in Februari, Maart, April, Mei en Augustus rondreizen gemaakt in de provincies Noord-Brabant, Drenthe, Gelderland-Overijssel en Noord-Holland.

De ingenieur heeft verschillende vergaderingen bijgewoond van de Octrooicommissie, Friesche Werktuigencommissie, de Centrale Werktuigencommissie, de Commissie van Toezicht

op de Proefnemingen, de Normalisatiecommissie, [17] de Bouwcommissie van den Brabant-schen Bond, terwijl ook diverse bijeenkomsten van directeuren werden bezocht.

Er werden in 1944 verschillende taxaties verricht in verband met de verhooging der verzeke-ringsbedragen voor Molest-Risico.

Voor de ernstig door een bombardement getroffen fabriek te Roosendaal werden met experts taxaties verricht in verband met de schadevergoeding der molestverzekering. Aan het koelhuis van den Z.N.Z, te Roermond werd advies gegeven inzake de aanschaffing van een stoomketel en diverse apparaten.

Kracht- en Warmtecontróledienst. In het verslagjaar hebben zich 132 fabrieken voor dezen dienst aangemeld. Tot eind Augustus werden de contróles zoo regelmatig mogelijk uitge-voerd.

VERSLAG VAN DEN LEERAAR-MACHINIST.

Cursussen. - In het voorjaar werd het tweede gedeelte van den machinistencursus te Leeuwar-den afgewerkt. Verder werden herhalingslessen aan gemengde cursussen voor assistenten en machinisten gegeven te Breda, Roermond, Eindhoven, Alkmaar en Assen.

Te Zutphen en te Zwolle werden gemengde cursussen voor assistenten en machinisten gege-ven, welke echter door de oorlogsomstandigheden niet konden worden voleindigd.

Werkzaamheden voor den Centralen Aankoop. - De werkzaamheden voor deze afdeling na-men in totaal 130 dagen in beslag tegen 231 in het voorafgaande jaar, welk grootte verschil ook weer een gevolg van de oorlogsomstandigheden is. De werkzaamheden bestonden in hoofdzaak uit onderzoek van klachten en contróle van leveringen van steenkool, briefwisse-ling hierover met den directeur van den Centralen Aankoop en in het bijwonen van vergade-ringen van de Centrale Commissie van Aankoop.

In totaal werden voor deze afdeling 159 bezoeken aan aangesloten fabrieken gebracht tegen 281 in het voorafgaande jaar.

Onderzoekingen en adviezen. - Eén fabriek werd bezocht om advies te geven over aangele-genheden betreffende ketelhuis en machinekamer. Voor een aangesloten fabriek werd als lid van een arbitrage-commissie 4 maal deelgenomen aan een bespreking over de vaststelling van den prijs van een partij fabrieksturf, die de aangesloten fabriek over had moeten nemen van een particuliere fabriek en briefwisseling hierover gevoerd. Verder werd door een groot aantal van de voor den Centralen Aankoop bezochte fabrieken de gelegenheid gebruikt om bij deze bezoeken tevens advies te vragen over een of andere ketelhuis- of machinekamer-aangelegen-heid. Dan nog werd aan een aantal fabrieken op verzoek schriftelijk advies verstrekt.

[18]

CENTRALE AANKOOP.

Verslag van de Directie.

Ditmaal moeten wij ons jaarverslag schrijven tijdens een gedwongen verblijf buiten Arnhem; het klinkt wat dramatisch om te zeggen in ballingschap, maar het lijkt er wel op, want evacu-eeren zonder te weten wanneer de tocht terug naar huis kan aanvangen is niet veel beter. De hoop uitgesproken in ons vorig verslag, is niet bewaarheid, integendeel de situatie is ernstiger

dan ooit tevoren en biedt voor ons vrijwel geen hoop meer op een gunstige afloop. Ook al mogen wij voor ons land nog blijven hopen op een ten minste niet catastrofaal einde van dit alles, voor onze afdeling ziet de toekomst er heel somber uit. Arnhem ligt in een brandpunt van den strijd, onze voorraden en inventaris zijn voor een belangrijk deel verwoest of weg- , gevoerd. Nog staat ons pand aan de Laurens Jansz. Costerstraat er vrijwel ongeschonden, doch de vijand, die onze stad bezet houdt, heeft er een stelling achter gebouwd, zoodat de kans op behoud zeer gering is. Wij kunnen slechts afwachten en niets doen. Anderen zullen over ons lot beslissen en dat is niet goed in deze wereld van haat en vernietiging, waarin wij thans leven.

Gedurende de eerste 8 maanden van 1944 hebben wij onze werkzaamheden, zoover dat nog mogelijk was, normaal kunnen voortzetten, ofschoon de moeilijkheden steeds toenamen. De belangrijkste artikelen ontvingen wij - evenals voorheen - via de Rijksbureaux. Begin September kwam de spoorwegstaking, waardoor het goederen-transport vrijwel stil kwam te liggen, alsook spoedig het postverkeer. Enkele weken later, op 17 September, landden enkele kilometers ten Noordwesten van de stad geallieerde luchtlandingstroepen, die reeds op 18 September onze stad binnendrongen en het spoorstation, alsmede de Rijnbruggen bezetten. Het leek heel even op bevrijding.

De geallieerde hoofdmacht kon echter niet doorbreken met het gevolg, dat Arnhem na eenige dagen van ongelijken strijd weer vast in 's vijands hand was. Talrijke bevrijders lieten hierbij helaas het leven, die wij met eerbied gedenken. De vijandelijke artillerie had het zuidelijk stadsdeel zwaar gebombardeerd, waardoor groote branden ontstonden, die dagenlang niet gebluscht mochten worden. Na vier dagen konden wij ons pand aan de Weverstraat bereiken, terwijl een 40 M. ten Zuiden daarvan nog hevige branden woedden. Er zijn toen eenige belangrijke papieren gered. Met behulp van door den Commandant van het Roode Kruis beschikbaar gestelde wagens is in die dagen nog een gedeelte van onze goederen overgebracht naar het noordelijk deel van de stad. Op 24 September kwam het bevel tot evacuatie en heeft het personeel toen ieder op eigen gelegenheid de stad naar onbekende bestemming verlaten. Schrijver dezès vond met zijn familie een gastvrij onderdak bij den heer P. van der Veer, directeur der Coöp. Zuivelfabriek te Wilp bij Deventer.

Na eenige weken verblijf in Wilp bleek de evacuatie van langer duur te zullen zijn dan verwacht werd. In de laatste maanden van het jaar kon nog eenige activiteit ontplooid worden om steenkolen, zwavelzuur en amyl aangevoerd te krijgen.

Voor het overige volgen hieronder nog eenige beknopte mededeelingen omtrent de belangrijkste artikelen.

Steenkolen. - De bezwaren bleven dezelfde als in het voorgaande jaar en wij moesten steeds zeer actief blijven om te voorkomen, dat bedrijven in moeilijkheden geraakten.

De gemiddelde kolenprijs bedroeg van 1 Januari t/m 31 Augustus 1944 f 16,25¹/₂ per ton (in het geheele jaar 1943 f 15,01).

[19] *Smeeroliën.* - De situatie was gelijk aan die gedurende 1943. Het bleef steeds moeilijk om de meest noodzakelijke soorten tijdig aan te voeren, terwijl de kwaliteit slecht was. Menging moest herhaaldelijk plaats hebben om eenigermate de voorgeschreven viscositeit te benaderen.

Glaswerk. - Er zijn gedurende dit jaar slechts kleine zendingen pipetten, hutyrometers, thermometers, amyl-permanents en eenig ander glaswerk uit Thüringen ontvangen. De pipetten

worden ook vervaardigd bij een firma in Utrecht. Het product is redelijk goed, maar de prijs belangrijk hooger dan in Thüringen.

Deze producten zullen ons voor de naaste toekomst groote zorgen baren, want het staat zeer te bezien of de industrie in Thüringen na den oorlog tot levering in staat zal zijn.

melkgereedschap. - De producenten in Gorredijk en Vries-Zuidlaren bleven in staat op kleine schaal te leveren. Onze afdeeling ontving deze producten echter niet, daar rechtstreeks aan de zuivelbedrijven werd geleverd.

Emballage. - De problemen door gebrek aan emballage werden steeds dreigender. Alleen doordat men zich bij de zuivelbedrijven in het algemeen ernstig rekenschap gaf van de moeilijkheden, met het gevolg dat de emballage snel rouleerde, konden wij de moeilijkheden het hoofd bieden.

Huisvesting. - Onze afdeeling was van 1 Januari t/m 23 Februari gehuisvest in de Gemeenteschool XV aan de Spijkerstraat 134. Deze school moesten wij op last van de bezettende macht weer verlaten, waarna wij op 24 Februari onze intrek namen in het pand Weverstraat 16b. Verder zijn eenige goederen opgeslagen in vier bijgehuurde ruimten. Met name waren alle oliën met diverse papierwaren ondergebracht in een pand aan de Kadestraat (fa. Driessen), dat geheel verwoest is bij de beschieting in September.

Depôts werden gehouden in Assen, Gouda, Meppel en Roermond.

Ons pand aan de Laurens Jansz. Costerstraat 5 bleef in Duitse handen. De huur, die ons werd vergoed, bedroeg f 13.000,- per jaar. Hiervan moest de gemeente $\frac{2}{3}$ vergoeden en het Rijk het overige.

De oude gebouwen aan de Rozenstraat en Amsterdamscheweg bleven verhuurd.

Vergaderingen. - De Centrale Commissie voor Aankoop vergaderde in de eerste 8 maanden twee keer.

Met de contact-commissies van de aangesloten zuivelbonden werden geen bijeenkomsten gehouden.

Bezoeken. - Evenals voorafgaande jaren beperkte zich het bezoek van den directeur der afdeeling zich tot die bedrijven, waarvoor een gereede aanleiding was.

Financiële resultaten. - De resultatenrekening sluit met een nadeelig saldo van f 1.044,94.

Omzetgegevens. - In geld uitgedrukt bedroeg onze omzet in 1944:

	D.B. 1944	I. B. 1944	Totaal 1944	Totaal 1943
Brabantsche Zuivelbond	f 101784,34	f 8942,28	f 110726,62	f 148349,77
Drentsche „	f 139069,64	-	f 139069,64	f 158072,40
Friesche „	f 8209,50	f 23610,65	f 31820,15	f 42840,05
Geld.-Overijss „	f 570043,49	-	f 570043,49	f 732733,13
Groninger „	f 49638,03	f 7138,50	f 56776,53	f 65201,79
Noord-Holl. „	f 114715,28	f 6781,23	f 121496,51	f 159202,49
Zuid-Holl. „	f 36250,13	-	f 36250,13	f 57389,29
Zuid-Nederl. „	f 135007,36	-	f 135007,36	f 178432,92
Diversen	f 18425,32	-	f 18435,32	f 19576,30
Totaal	f 1173143,09	f 46472,66	f 1219625,75	f 1561798,14

[20] De goederenomzet was in dit jaar belangrijk lager dan in 1943, omdat na Augustus alleen nog eenige goederen uit de depôts werden afgeleverd.

VERZEKERINGEN.

Ongevallenverzekering buiten beroep.

Deelnemers. - Het aantal deelnemers nam met één toe door aanmelding van een fabriek en bedroeg per 31 December 1944: 126.

Reglement en Commissie van Beheer. - Voor het eerst sedert 1936 kwam de Commissie van Beheer weer bijeen, o.a. voor de voorziening in het voorzitterschap der Commissie en ter bespreking van de vraag, of over 1942 en 1943 een omslag diende te worden geheven; het laatste met het oog op de kosten der dodelijke ongevallen in genoemde jaren, die het bedrag der reserve belangrijk hadden doen dalen.

Tot voorzitter der Commissie werd in de plaats van wijlen den heer K. Frietema, die reeds vroeger als commissielid was afgetreden, gekozen de heer W. Bannenberg te Eindhoven. Besloten werd, over de loonbedragen van 1943 een omslag te heffen van 1 ‰.

Verder werd de vraag besproken, of het reglement moest worden gewijzigd en wel in dien zin dat aan - reeds van het begin der instelling dateerende - uitsluiting van bepaalde risico's (gevallen waarin een getroffene eigen schuld, roekeloosheid e.d. kan worden aangerekend) een eind diende te worden gemaakt. Daarnaast werd uitvoerig van gedachten gewisseld over de vraag, of het aanbeveling verdiende, de bestaande instelling met een regeling voor molest-ongevallen buiten beroep uit te breiden.

Na een later gevolgde bespreking van den secretaris met het adviseerend lid der Commissie werd, voor zoover het een uitbreiding der normale risicomogelijkheden betrof, aan de overige commissieleden een schriftelijk voorstel tot wijziging van het reglement, ter latere bespreking, toegezonden. De voorgenomen vergadering moest echter, als gevolg van de inmiddels ingetreden wijziging van den toestand hier te lande, worden uitgesteld.

Wat het andere punt betreft, achtte het Dagelijksch Bestuur van den F.N.Z., in deze geraadpleegd, een uitbreiding der regeling met het molest-risico buiten beroep ongewenscht: 1e. gezien de ondeskundigheid bij den F.N.Z. op dit gebied en omdat men hierbij plotseling voor zeer groote risico's zou kunnen komen te staan; 2e, omdat de overheid het vormen van nieuwe verzekeringsinstellingen tegen molest-ongevallen niet zou toelaten. Bovendien bestond voor alle vereenigingen en fabrieken de gelegenheid om het risico bij een bestaande maatschappij te verzekeren.

Uitbetaald loon. - Door de gezamenlijke deelnemers werd in 1944 ± f5.100.000,- loon aan de verzekerde personen uitbetaald (maximum per persoon 2.500,-). In 1943 was het totale loonbedrag, van 125 deelnemers, ± f5.000.000,-.

Ongevallen. - Er werden 14 aanmeldingen van ongevallen ontvangen, alle vallend onder art. 13, 1e lid, onder f van het reglement.

Twee dezer ongevallen werden veroorzaakt door omstandigheden, hier te lande door den oorlog ontstaan en konden dus niet in behandeling genomen worden. In de overige gevallen kon op grond der correspondentie worden aangenomen dat krachtens de Ziektewet volledige uitkeering was verleend.

[21] *Geldmiddelen*. - De administratiekosten bedroegen f 100.- (vergoeding van kosten aan den F. N. Z, overeenkomstig begrooting). De verdere kosten waren f 41,65.

Reserve.

Deze rekening wees op 31 December 1943 een bedrag aan van	f 19.945,69
Van een nieuwen deelnemer werd ontvangen	f 137,64
Bijgeschreven werd voor rente	f 705,10
Aan omslag werd ontvangen	<u>f 5.068,75</u>
	f 25.857,18
Af: onkosten 1944	<u>f 141,65</u>
Bedrag per 31 December 1944	f 25.715,53

Verzekering tegen Brand en Inbraak.

In de premiën, die gelden voor brandverzekeringen op Beurspolis, door bemiddeling onzer makelaars ter Beurze te Amsterdam voor zuivelfabrieken gesloten, kwam geen verandering. Zij bedragen normaal 1 per mille en per jaar voor opstallen en industriëelen inventaris 1,25 per mille voor den verderen inhoud.

Het door onze bemiddeling tegen brand verzekerde bedrag bleef in totaal f 230.000,-.

Het gezamenlijke tegen inbraak en berooving verzekerde bedrag onderging weinig verandering en bedraagt ca f2.050.000,-, verdeeld over 144 posten..

INFORMATIES.

Er werden slechts 2 informaties, beide op Nederlandsche firma's, verstrekt (in 1943: 3 op Nederlandsche firma's).

Rekening en Verantwoording over 1944.
BALANS PER 31 DECEMBER 1944.
(ALGEMEENE REKENING).

BEZITTINGEN.	
Kas, Post-Cheque en Girodienst en banken	f 25.691,05
Centrale Aankoop	" 10.892,14
Onroerende goederen	" 25.342,—
Roerende goederen	P.M.
Deelname in „Casolana”	P.M.
Effecten	" 47.950,—
Films	P.M.
Vooruitbetaalde kosten	" 26.664,58
Diverse vorderingen enz.	" 44.628,92
Nadeelig saldo	" 5.207,94
	f 186.376,63
SCHULDEN.	
Algemeene Reserve	f 109.822,70
Reserve Ongevallenverzekering buiten beroep	" 25.715,53
Vooruitontvangen bedragen	" 16.819,68
Diverse schulden	" 34.018,72
	f 186.376,63

RESULTATENREKENING OVER 1944.
(ALGEMEENE REKENING)

INKOMSTEN.	Resultaat	Begrooting
Secretariaat	f 4.296,33	f 13.700,—
Rente	" 1.617,77	" 3.000,—
Bijdrage in de algemeene onkosten door:		
Centrale Aankoop	" 3.000,—	" 3.000,—
Technische Dienst	" 1.000,—	" 1.000,—
Leeraar-Machinist	" 200,—	" 200,—
Ongevallenverzekering buiten beroep	" 100,—	" 100,—
Contributie buitengewone leden	" 375,—	" 330,—
Omslag: 1440/1400 mill. kg melk à f 55,— per mill. kg.	" 79.200,—	" 77.000,—
Extra-omslag: 1440/1400 mill. kg melk à f 80,— per mill. kg	" 115.200,—	" 112.000,—
Nadeelig saldo	" 5.207,94	—
	f 210.197,04	
UITGAVEN.		
Bestuurs- en algemeene vergaderingen	f 3.040,96	" 5.500,—
Vergaderkosten commissies	" 1.147,90	" 2.000,—
Secretariaat	" 76.806,46	" 83.250,—
Technische Dienst	" 2.137,13	P.M.
Leeraar-Machinist	" 2.517,48	—
Lidmaatschappen:		
Ned. Coöp. Raad	" 5.887,50	" 5.000,—
Overige lidmaatschappen	" 2.279,25	" 1.500,—
Voorlichting en propaganda	" 13,13	" 1.000,—
Onderzoekingen en proefnemingen	" 108.143,55	" 112.000,—
Kosten van verhooging pensioen-verzek. personeel (betalingen ineens)	" 8.016,18	—
Afschrijving op effecten	" 207,50	—
Onvoorzien	—	" 80,—
	f 210.197,04	

RESULTATENREKENINGEN OVER 1944.
SECRETARIAAT.

INKOMSTEN.	Resultaat	Begrooting
Officiëel Orgaan:		
abonnementen	—	P.M.
advertentiën	—	P.M.
Examens (inleggelden)	—	<i>f</i> 8.000,—
Boekuitgaven	<i>f</i> 1.640,41	„ 5.000,—
Verzekeringen	„ 286,54	„ 200,—
Administratieve contrôle	„ 1.645,—	„ 500,—
Ziekengelduitkeeringen	„ 724,38	—
	<i>f</i> 4.296,33	
UITGAVEN.		
Salarissen en vergoedingen	<i>f</i> 47.345,46	<i>f</i> 45.000,—
Pensioen-, ziekte- en ongevallenverzekering	„ 6.465,68	„ 5.800,—
Reis- en verblijfkosten personeel	„ 2.303,37	„ 3.750,—
Onderhoud, schoonmaken, enz.	„ 6.377,12	„ 5.000,—
Kantoorbehoeften	„ 1.368,23	„ 2.000,—
Telefoon, telegrammen, porti	„ 2.895,05	„ 4.000,—
Drukwerk	„ 1.058,31	„ 2.000,—
Boeken en tijdschriften	„ 533,81	„ 600,—
Officiëel Orgaan:		
drukkosten, cliché's, porti	—	P.M.
redactiekosten	—	P.M.
Examens	„ 4.028,46	„ 7.000,—
Boekuitgaven	„ 1.640,41	„ 5.000,—
Accountantscontrôle	„ 352,—	„ 300,—
Omzetbelasting	„ 53,51	„ 300,—
Vereveningsheffing	„ 2.198,58	„ 2.000,—
Diversen	„ 186,47	„ 500,—
	<i>f</i> 76.806,46	

LEERAAR-MACHINIST

INKOMSTEN.	Resultaat	Begrooting
Cursussen	<i>f</i> 1.610,—	<i>f</i> 2.500,—
Bezoeken	„ 157,50	„ 350,—
Werkzaamheden voor den Centralen Aankoop	„ 3.500,—	„ 5.400,—
Nadeelig saldo	„ 2.517,48	
	<i>f</i> 7.784,98	
UITGAVEN.		
Salaris	<i>f</i> 4.450,—	„ 4.200,—
Vereveningsheffing	„ 222,75	„ 230,—
Vergoeding huishuur	„ 500,—	„ 500,—
Pensioen-, ziekte- en ongevallenverzekering	„ 827,01	„ 740,—
Reis- en verblijfkosten	„ 1.266,70	„ 2.000,—
Bureaunkosten	„ 58,65	„ 150,—
Vergoeding aan Hoofdkantoor	„ 200,—	„ 200,—
Rente	„ 43,50	„ 85,—
Omzetbelasting	„ 3,—	„ 65,—
Diversen	„ 213,37	„ 80,—
	<i>f</i> 7.784,98	

TECHNISCHE DIENST.

INKOMSTEN.	Resultaat	Begrooting
Bijdrage der Bonden	f 1.680,—	
Hiervan voorloopig niet berekend	„ 1.560,—	
Bijdrage Friesche Bond	f 120,—	f 240,—
Tarieven.	„ 36.910,34	P.M.
Contrôledienst	„ 22.098,—	„ 14.250,—
Ziekengelduitkeeringen	„ 346,14	—
Nadeelig saldo	„ 2.137,13	—
	f 61.611,61	
UITGAVEN.		
Bijdrage in de Algemeene Onkosten	f 1.000,—	„ 1.000,—
Salarissen en vergoedingen	„ 36.792,24	„ 31.400,—
Vereveningsheffing	„ 1.443,94	„ 1.525,—
Pensioen-, ziekte- en ongevallenverzekering	„ 5.795,04	„ 4.000,—
Reis- en verblijfkosten personeel	„ 7.600,33	„ 11.500,—
Onderhoud, schoonmaken, verlichting, verwarming kantoorgebouw enz.	„ 1.376,19	„ 3.500,—
Kantoorbehoeften	„ 612,50	„ 1.300,—
Telefoon, telegrammen en porto	„ 1.754,66	„ 3.000,—
Boeken en tijdschriften	„ 23,24	„ 75,—
Lidmaatschappen.	„ 8,50	„ 50,—
Huur kantoorlokalen	„ 600,—	„ 600,—
Omzetbelasting	„ 932,32	„ 1.000,—
Contrôledienst:		
Onderhoudskosten, stalling, brandstof enz. van		
contrôle-auto	„ 2.410,18	—
Instrumenten en Gereedschappen	„ 1.029,18	„ 1.500,—
Diversen	„ 233,29	„ 350,—
	f 61.611,61	

CENTRALE AANKOOP.

INKOMSTEN.	
Overschot goederenrekening	f 78.122,48
Ziekte- en ongevallenuitkeeringen	„ 1.002,33
Nadeelig saldo	„ 1.044,94
	f 80.169,75
UITGAVEN.	
Vracht, sleeploon en emballage	f 2.298,49
Algemeene onkosten	„ 60.972,72
Afschrijving op onroerende goederen	„ 4.862,—
Onkostenvergoeding aan de Bonden	„ 5.773,60
Kasgeldverlies (diefstal tijdens evacuatie)	„ 5.939,20
Reserve voor nog niet afgewikkelde soda-contracten	„ 323,74
	f 80.169,75

BALANS PER 31 DECEMBER 1944
AFDEELING CENTRALE AANKOOP.

BEZITTINGEN.

Kas en Post Cheque en Girodienst	f	23.783,28
Coöp. Zuivelbank	„	2.163,72
Vooruitbetaalde gelden	„	4.367,32
Bedrijfsdebiteuren	„	114.947,27
Diverse vorderingen	„	922,62
Voorraden	„	39.287,77
Inventaris	„	1,—
Onroerende goederen	„	69.460,21
Schade aan bedrijfsgoederen tengevolge v. oorlogshandelingen	„	56.438,93
Nadeelig saldo	„	1.044,94
	f	312.417,06

SCHULDEN.

Reserve	f	58.000,—
Fonds voor prijsverschillen	„	80.046,39
Fonds voor aanschaffing auto	„	1.180,55
Bedrijfscrediteuren	„	113.777,09
Hoofdkantoor	„	12.226,50
Diverse schulden	„	46.862,79
Reserve voor nog niet afgewikkelde soda-contracten	„	323,74
	f	312.417,06

[26]

ACCOUNTANTSVERKLARING.

Ondergeteekenden verklaren de boekhouding en jaarstukken over 1944 van het Hoofdkantoor van den Algemeenen Nederlandschen Zuivelbond te 's-Gravenhage, sluitende met een nadeelig saldo al f 5.207,94, te hebben nagezien en accoord bevonden, onder opmerking echter, dat met een in 1944 aangegane pensioenverplichting ten behoeve van het personeel ad f 15.126,09 in de jaarstukken nog geen rekening werd gehouden.

's-Gravenhage, 20 Juli 1945.

Dijker, De Leede & Co.,
(w. g.) F. Th. BEDEAUX.

RAPPORT DER COMMISSIE

tot het nazien der Rekening en Verantwoording.

Aan de Algemeene Vergadering van den
Algemeenen Nederlandschen Zuivelbond.

De ondergeteekenden, J. G. Addink en J. B. F. Brus, door de moeilijke vervoersmogelijkheden resp. aangewezen door den Geldersch-Overijsselschen Bond van Coöp. Zuivelfabrieken en den Zuid-Nederlandschen Zuivelbond tot waarnemende leden der Commissie tot het nazien der Rekening en Verantwoording, hebben, in tegenwoordigheid van den controleerenden Accountant en den Secretaris-Penningmeester, de balans en resultaten-rekeningen van het Hoofdkantoor en den Technischen Dienst nagegaan en besproken. Zij hebben geen aanleiding gevonden tot het maken van op- en aanmerkingen en stellen op grond van hunne bevindingen en verwijzend naar het Rapport van den Accountant voor, de balansen de Rekening en Verantwoording over het jaar 1944 goed te keuren en het Bestuur en den Secretaris ter zake van het gevoerde beheer over het boekjaar 1944 te déchargeeren.

Zij merken hierbij op dat noch van de Afdeeling Centrale Aankoop, noch van den Leeraar-Machinist stukken aanwezig waren, daar de gegevens hiervoor door de oorlogshandelingen te Arnhem verloren zijn geraakt*).

Tevens deelen zij mede dat de vertegenwoordiger van den Bond van Coöp. Zuivelfabrieken in Friesland afwezig was.

Voor den Geld.-Overijss. Bond van Coöp. Zuivelfabrieken,
(w. g.) J. G. ADDINK.
Voor den Zuid-Nederlandschen Zuivelbond,
(w. g.) J. B. F. BRUS.

's-Gravenhage, 25 October 1945.

---

* Deze stukken zijn in 1946 behandeld. - Penn. F.N.Z.

**Ledenlijst van den Geld.-Overijsselschen Bond van Coöperatieve
Zuivelfabrieken per 1 Januari 1945.**

Fabriek	Verwerkte kg melk in 1944	Fabriek	Verwerkte kg melk in 1944
Aalten	6.513.757	Hoogland	3.535.383
Achterveld	1.452.321	Horssen	3.151.638
Albergen	1.098.780	Kampen	6.520.738
Almelo	4.354.544	Laren	6.022.778
Almen	1.740.850	Leeuwen	1.315.203
Angerlo	2.751.578	Leuth	902.468
Apeidoorn	5.293.011	Lichtenvoorde	6.756.573
Arnhem	8.985.623	Linde	1.844.022
Balkbrug	5.465.359	Lochem	4.434.478
Barneveld	3.315.625	Lochem, Boekhorst	—
Bathmen	4.894.563	Lochem, Cloese	—
Beltrum	5.268.861	Loenen	4.589.057
Bennekom	2.006.210	Losser	1.806.399
Blokzijl	4.026.986	Markelo	5.684.323
Boekelo	1.082.855	Nederasselt	673.084
Borculo	6.261.570	Nieuw-Leusen	4.145.551
Borne	1.906.755	Nijkerk	4.842.154
Bornerbroek *	154.038	Nijmegen	5.800.980
Bunschoten	3.403.680	Oene	2.105.161
Buren	1.673.478	Oldemarkt	4.273.594
Colmschate	2.006.101	Oldenzaal	2.609.008
Dalfsen	4.836.782	Olst	4.148.469
Dedensvaart	3.155.058	Ommen	4.750.862
Deldenerbroek *	253.246	Ootmarsum	1.385.014
**	1.984.594	Overasselt	1.099.242
Denekamp	3.386.343	Putten	2.426.873
Den Ham	3.859.906	Raalte	6.077.636
Den Hulst	2.536.715	Rossum	1.232.911
Didam	2.345.550	Rouveen (D.K.W.)	3.664.660
Dieren	1.593.208	Rouveen (D.V.)	2.974.067
Dinxperlo	2.255.453	Ruurlo	4.613.111
Doetinchem	1.762.851	Saasveld	980.119
Dreumel	1.047.402	Silvolde	3.291.884
Eefde	6.413.542	Staphorst (O.B.)	5.086.400
Eibergen	6.957.178	Steenderen	4.665.240
Enschede	6.148.967	Steenwijkerwold	8.244.771
Epe	4.853.579	Terschuur	2.299.726
Gendringen	2.331.957	Terwolde	3.330.299
Genemuiden	3.848.696	Tubbergen	3.689.943
Giethoorn	2.330.359	Varsseveld	5.436.569
Goor	3.954.706	Vollenhove	4.230.896
Gramsbergen	3.255.815	Vorden	3.928.420
Groesbeek	996.883	Vriezenveen	4.386.958
Haaksbergen	4.310.367	Wageningen	9.716.229
Hardenberg	5.977.235	Wanneperveen	2.066.886
Hasselt	5.442.046	Weerselo	1.216.548
Heerde	3.977.136	Wesepe	3.279.475
's-Heerenbroek	5.162.857	Wezep	11.056.567
Heeten	4.106.509	Wierden	4.097.614
Heino	7.484.817	Wilp	4.367.712
Hellendoorn	2.832.518	Wijchen	2.132.189
Hengelo (G.)	3.334.356	Wijhe	4.783.000
Hengelo (O.)	3.333.342	IJhorst	—
Herwen	1.153.300	Zeddam	2.560.860
Holten	6.460.224	Zelhem	5.776.228
Hoog-Keppel	2.370.379	Zwolle	7.880.727
over 4e kwartaal 1944.		Totaal	411.601.118

1e t/m 3e kwartaal 1944 verwerkt door Bornerbroek en Deldenerbroek in „combinatie”.

**Ledenlijst van den Bond van Coöp. Zuivelfabrieken in Friesland
per 1 Januari 1945.**

Fabriek	Verwerkte kg melk in 1945/44	Fabriek	Verwerkte kg melk in 1945/44
Achlum	3.570.723	Nieuwezijlen	3.600.711
Akkerwoude	4.246.655	Oldeberkoop	4.677.548
Akkrum	5.413.222	Oldeboorn	5.112.813
Akmarijp	5.711.361	Olterterp	5.465.291
Balk	6.691.041	Oosterend	5.138.507
Bartlehiem	3.953.781	Oosterwolde	8.748.081
Bergum	9.816.924	Oosterzee	6.401.649
Betterwird	6.811.870	Oosthem	1.566.265
Birdaard	4.953.021	Opeinde	6.910.168
Bontebok	4.176.710	Oudega	2.534.737
Boornbergum	5.635.695	Oudeschoot	5.129.008
Buren (Ameland)	—	Oudwoude	4.554.014
Deinum	1.031.084	Rinsumageest	1.354.596
Delfstrahuizen	5.399.101	Roordahuizum	4.992.715
Donkerbroek	4.804.523	Scharnegoutum	3.779.452
Dronrijp	5.601.667	Schiermonnikoog	329.629
Ee	5.296.482	Sexbierum	1.794.366
Elsloo	4.115.320	Steggerda	4.900.549
Garijp	2.286.633	Stiens	3.493.052
Gerkesklooster	7.435.763	Sijbrandaburen	6.018.261
Giekerk	6.423.349	Terschelling	1.341.313
Grouw	4.570.266	Terwispel	6.098.798
Haskerhorne	5.261.817	Twijzel	7.662.423
Haulerwijk	3.546.298	Tijnje	4.822.855
Heeg	5.099.206	Tzum	4.025.897
Hemelum	4.531.753	Uitwellingerga	2.467.716
Hollum-Ameland	2.472.392	Warns	4.005.480
Jelsum	2.641.697	Wartena	4.169.775
Jubbega	5.149.245	Weidum	7.864.819
Koudum	3.639.794	Wieuwerd	3.189.163
Langezwaag	4.222.232	Wirdum	5.031.083
Langweer	5.353.688	Witmarsum	4.327.201
Leeuwarden	5.907.945	Wolvega	10.975.971
Luinjeberd	5.047.806	Wommels	4.796.657
Makkinga	2.730.660	Workum	10.707.650
Marrum	4.373.544	Woudsend	4.004.869
Marssum	5.928.042	Wijnjeterp	3.146.439
't Meer	3.709.365	Zurich	2.926.897
Morra-Lioessens	3.147.709		
Munnekeburen	6.461.622		
St. Nicolaasga	1.427.871		
		Totaal	366.639.295

Ledenlijst van den Zuid-Hollandschen Zuivelbond per 1 Jan. 1945.

Fabriek	Verwerkte kg melk in 1944	Fabriek	Verwerkte kg melk in 1944
Bleskensgraaf	11.663.004	Giessen-Nieuwkerk	5.957.153
Arkel	3.905.434	Gouda	10.232.569
Genderen (N-Br.)	2.316.144	Nieuwendijk(N.-Br.)	3.613.470
		Totaal	37.687.774

Ledenlijst van den Zuid-Nederl. Zuivelbond per 1 Jan. 1945.

Fabriek	Verwerkte kg melk in 1944	Fabriek	Verwerkte kg melk in 1944
St. Anthonis	3.291.241	Mierlo	888.816
Asten	1.834.007	Moergestel	1.072.612
Bakel	2.108.332	Mortel	—
Beek	2.575.003	Nederweert	1.928.408
Bergen	1.119.555	Neer	913.328
Berghem	2.279.516	Nistelrode	987.636
Berlicum	1.157.460	Nuland	825.005
Beugen	1.516.956	St. Oedenrode	2.625.700
Bladel	3.278.222	Oerle	1.334.884
Boekel	2.089.078	Oirschot	2.007.153
Broekhuizen	628.096	Oostrum	1.213.924
Brunsum	2.035.208	Ospel	—
Budel	1.651.078	Ottersum	1.272.450
Cuyk	—	Panheel	924.521
Deurne	2.197.002	Panningen	1.724.478
Dinther	1.800.236	Posterholt	—
Echt	1.898.516	Ravenstein	1.105.770
Eersel	1.661.130	Reek	1.391.200
Eindhoven	3.394.652	Roermond	1.892.628
Ell	1.065.619	Roggel	680.198
Gemert	2.363.721	Schayk	1.805.071
Haps	974.055	Schimmert	1.948.808
Heerlen	4.918.322	Schijndel	1.370.911
Heesch	1.576.427	Sevenum	935.885
Heeze	2.146.771	Sittard	3.986.153
Helden	—	Someren	1.976.439
Helmond	2.709.010	Son	2.266.577
Heythuysen	1.345.004	Stein	364.301
Hilvarenbeek	2.547.971	Stramproy	1.554.286
Hoogeloon	1.683.792	Swalmen	901.384
Horn	310.179	Uden	3.407.776
Horst	747.052	Udenhout	1.530.873
Liempde	720.006	Valkenswaard	1.217.434
Lierop	—	Veghel	2.487.771
Liessel	956.582	Venlo	937.884
Maasbracht	912.166	Venray	2.643.411
Maasbree	431.603	Vierlingsbeek	1.638.051
Maastricht	3.211.239	Wanroy	1.342.866
Meterik	560.092	Weert	2.318.816
Meijel	1.048.076	Zeeland	1.698.826
Middelbeers	1.291.381	Zundert	3.622.132
		Totaal	130.778.722

Ledenlijst van den Brabantschen Zuivelbond per 1 Jan. 1945.

Fabriek	Verwerkte kg melk in 1944	Fabriek	Verwerkte kg melk in 1944
Aardenburg	1.357.383	Made	1.786.553
Baarle-Nassau	2.022.054	Middelburg	10.311.971
Bavel	1.742.332	Mill	2.315.104
Beek, bij Breda	1.788.016	Oosterwijk	793.712
Beek en Donk	2.098.023	Oosterhout	2.742.604
Bergeijk	3.449.618	Oss	992.389
Boxtel	1.470.408	Princenhage	1.821.033
Capelle (Vrijhoeve-)	4.027.794	Raamsdonk-dorp	2.541.883
Chaaam	1.701.071	Riel	1.405.364
Den Dungen	1.040.737	Roosendaal	5.413.599
Dongen	2.750.491	Rijen	1.423.932
Dorst	—	Rijsbergen	1.748.261
Drunen	2.880.925	Sprundel	1.327.036
Erp	2.007.772	Teteringen	—
Etten-Leur	3.094.293*	Tilburg	3.977.087
Gemonde	613.541	Ulicoten	980.380
Gilze	1.641.172	Ulvenhout	1.119.998
Haaren	910.213	Vlijmen	1.506.949
Helvoirt	1.100.169	Wagenberg	321.301
Herpt	1.580.352	Wemeldinge	1.478.258
's-Hertogenbosch	3.560.347	Wouw	5.148.988
Hoeven	1.330.884	IJzendijke	1.840.949
Huijbergen	1.253.461	Zevenb.-Hoek	2.927.926
Kloosterzande	1.070.900		
Lith	1.856.503	Totaal	100.273.736

Ledenlijst van den Bond van op coöp. grondslag werkende Zuivelfabrieken in Noord-Holland per 1 Januari 1945.

Fabriek	Verwerkte kg melk in 1944	Fabriek	Verwerkte kg melk in 1944
Abbekerk	1.154.000	Middelie	4.862.000
Assendelft	4.052.000	Oost-Knollendam	—
Baarsdorpermeer	2.331.000	Oostwoud	2.070.000
Beemster (Bamestra " (De Tijd)	6.037.000	Opmeer	10.104.000
Beets	827.000	Oudendijk	6.414.000
Benningbroek	1.031.000	Purmer	2.019.000
Berkhout	—	Schoorl	754.000
Binnenwijzend	3.690.000	Sint Maarten	—
Bobeldijk	—	Sint Maartensbrug	4.616.000
Burg (den)	1.750.000	Spijkerboor	—
Burgerbrug	1.405.000	Stolpen	—
Callantsoog	—	Stompetoren	7.641.000
Egmondermeer	647.000	Twisk (Rosita)	—
Hauwert	—	" (Twisk)	1.983.000
Heer-Hugowaard	2.488.000	Warder	521.000
Hem („Venhuizen")	4.112.000	Warmenhuizen	1.156.000
Hoogkarspel	—	Wervershoof	945.000
Hoogwoud (d.Weere)	—	Wieringerwaard	2.284.000
Hoorn (den)	—	Wognum	1.277.000
Julianadorp	2.935.000	Wormerveer	4.102.000
Limmen	—	Wijde Wormer	—
Lutjewinkel	12.174.000	't Zand	2.763.000
		Totaal	98.144.000

**Ledenlijst van den Bond van Coöp. Zuivelfabrieken in Drenthe
per 1 Januari 1945.**

Fabriek	Verwerkte kg melk boekjaar Mei 1943/44	Fabriek	Verwerkte kg melk boekjaar Mei 1943/44
Anloo	2.204.316	Koekange	3.486.596
Assen	6.184.071	Kolderveen	4.025.888
Beilen	5.039.443	N.-Schooneb	520.374
Borger	2.974.832	Noord-Barge	2.137.852
Buinen	— 407.275	Norg	2.492.018
Bunne	1.217.352	Nijeveen	— 862.522
Coevorden	× 2.180.770	Odoorn	923.436
Dalen	3.040.098	Oosterhesselen	1.804.917
Dalerveen	× 942.406	O.-Schoonebeek	× 1.683.481
Diever	1.595.112	Peize	2.953.723
Dwingeloo	3.171.105	Roden	8.887.757
Eelde	1.944.040	Rolde	2.507.866
Eemster	1.266.701	Rogat	3.704.548
Eext	2.656.776	Ruinen	3.948.444
Emmen	590.440	Ruinerwold	4.833.316
Exloo	1.545.126	Sleen	2.510.221
Gasselternij- veenschemond	+ 1.420.856	Smilde	346.102
Gees	— 618.485	Uffelte	1.255.786
Gieten	1.522.630	Vries	3.854.408
Gieterveen	573.928	Wachtum	—
Grolloo	1.405.006	Wapse	1.743.192
Haalweide	2.867.219	Wapserveen	2.169.514
Havelte	2.507.143	Weerdinge	777.188
Hoogersmilde	1.267.087	Westerbork	4.595.316
Hoogeveen	9.956.795	Zuidlaren	2.648.293
Hooghalen	938.754	Zuidwolde	4.711.096
		Zweeloo	2.517.856
		Totaal	131.939.476

× kalenderjaar 1944. + 1 Nov. 1945—1 Nov. 1944.
— 1 Mei 1945—7 Aug. 1945.

**Ledenlijst van den Bond van Zuivelfabr. in de Prov. Groningen
per 1 Januari 1945.**

Fabriek	Verwerkte melk in 1944	Fabriek	Verwerkte melk in 1944
Bedum	18.310.032	Laude	3.234.761
Ezinge	4.670.092	Marum	8.957.437
Farmsum	4.363.634	Slochteren	2.444.571
Glimmen	1.506.854	De Wilp	—
Grijpskerk	9.626.072	Winschoten	6.297.275
Holwierde	2.120.894	Zuidbroek	1.042.972
		Totaal	62.574.594

BUITENGEWONE LEDEN OP 1 JANUARI 1945.

A. Als bedoeld in art. 6, 3e al., onder *b.* der Statuten.
Federatie van vereenigingen van directeuren van coöp. zuivelfabrieken in Nederland.
Coöp. Verzekeringsfonds, Leeuwarden.
Coöp. Stremsel- en Kleursel-fabriek, Leeuwarden.

B. Als bedoeld in art. 6, 3e al., onder *c.* der Statuten.

Friesland.

M. Anema, Wolvega.
R. Buisman, Leeuwarden.
K. Eriks Azn., Leeuwarden.
Tj. S. Haisma, Leeuwarden.
Ir. S. Hartmans, Bolsward.
S. Hepkema, Leeuwarden.
U. Kooistra, Leeuwarden.
J. Kuik, Leeuwarden.
Dr. R. Kuperus, Leeuwarden.
S. Nijholt, Leeuwarden.
G. J. Ruiters, Knijpe.
H. Vos, Leeuwarden.
Th. van Welderen baron Rengers,
Leeuwarden.

Groningen.

P. Okkinga, Bedum.

Drenthe.

B. H. Eelkman Rooda, De Wijk.

Overijssel.

Dr. A. G. Breen, Hellendoorn.

Gelderland.

Prof. Ir. B. van der Burg, Wageningen.
Ir. H. W. de Kruijff, Zutphen.
J. Philipse, Borculo.
H. Ruijter, Arnhem.
J. P. Werumeus Buning, Oosterbeek.
J. C. van Weijdom Claterbos,
Apeldoorn.

Utrecht.

W. Keestra, Zeist.
A. J. Looxma van Welderen baron
Rengers, Amersfoort.
F. Verkleij, Soest.

Noord-Holland.

R. F. de Boer, Naarden.
A. Eriks Kzn., Alkmaar.
Ir. H. J. Huisman, Hoorn.
F. Keestra, Hilversum.
H. K. Koster, Wieringerwaard.
P. Lettinga, Hilversum.
G. Nobel, Luttjehuis.
A. Roelvink, Amsterdam.
Dr. J. J. L. van Rijn, Amsterdam.
A. Schiere, Hilversum.
K. J. Terpstra, Heemstede.
Ir. D. C. de Waal, Alkmaar.

Zuid-Holland.

K. C. A. Collette, Voorburg.
Dr. H. J. Frietema, Rotterdam.
Dr. H. Molhuysen, 's-Gravenhage.
Dr. A. J. Swaving, Voorburg.
Mr. J. J. Wintermans, 's-Gravenhage.
Ir. J. Vet, 's-Gravenhage.
A. van Wijnen, Gouda.

Zeeland.

H. A. A. Baron Collot d'Escury,
Kloosterzande.
C. Zwagerman, Middelburg.

Noord-Brabant.

Ir. W. A. van As, Breda.
F. Y. Galama, Breda.
A. J. van Oirschot, Oosterhout.
J. A. J. F. Paro, Eindhoven.
E. T. Struif, Breda.

België.

S. Mulder Hzn., Luik.

Frankrijk.

J. W. A. G. Baron Collot d'Escury,
Crépy en Laonnois.

Portugal.

Mr. H. van Haastert, Lissabon.

Amerika.

Mej. Mr. Th. Meijers, New-York.

INHOUDSOPGAVE Jaarverslag F.N.Z. 1944

	blz.*
De Organisatie	
Gewone leden	4
Buitengewone leden	4
Algemeen Overzicht	5
Statuten, Reglementen enz	15
Het Bestuur	15
Commissiën	15
Vergaderingen	18
Het Secretariaat	
Technische Dienst	19
Verzekeringen	23
Informaties	24
De Afdelingen	
Leeraar-Machinist	20
Centrale Aankoop	20
De Geldmiddelen	
Balansen, resultatenrekeningen en accountantsverklaringen 1944	25
Rapport der Commissie volgens art. 15 der Statuten	29
Mededeelingen van de Gewone Leden	
Ledenlijst G.- O. Bond van Coöp. Zuivelfabrieken	30
„ Bond van Coöp. Zuivelfabrieken in Friesland	31
„ Zuid-Hollandsche Zuivelbond	31
„ Zuid-Nederlandsche Zuivelborid	32
„ Brabantsche Zuivelbond	33
„ Bond v.o.c.g.w. Zuivelfabr. In Noord-Holland	33
„ Bond van Coöp. Zuivelfabrieken in Drenthe	34
„ Bond van Zuivelfabrieken in de Prov. Groningen	34
Lijst van Buitengewone Leden	35
Inhoudsopgaven 1944	36

* van deze 'heruitgave'.

